

Slovenski dom

Ste. 198

v Ljubljani, v ponedeljek, 31. avgusta 1936

Leto 1.

Zatišje po bojiščih - Kdo je novi sovjetski poslanik v Madridu

V 48 urah 4 zračni napadi na Madrid

Madrid, 31. avg. o. V zadnjih 48 urah so nacionalistična letala štirikrat napadla iz zraka Madrid. Namen teh napadov ni toliko v uspešnem obstrlejanju, kakor v tem, da držbe nacionalisti madridsko prebivalstvo v neprestani napetosti in strahu. Zaradi teh napadov vlada v Madridu silovita zmeda, katero pospešujejo različni vladni ukrepi, smrtne obsodbe in pa ponavljajoči se primeri nepokorščine v vrstah rdečih čet.

Pri večeršnjem napadu na Madrid so letalske bombe ubile dva človeka ter jih 15 ranile. Burgos, 31. avgusta. o. Včeraj so nacionalistična letala bombardirala asturske pozicije vladnih čet. Veliko število bomb so letala zmetala na trdnjavo Guadalupe, dalje na vas Naval Peral in na železniško postajo Vilarba. Bombardirala so tudi Escorial, staro, slavno grobnico španskih kraljev, kjer so skoncentrirane močne čete rdečih milic. Na Escorial so letala zmetala nad 200 težkih bomb, bombardirala so pa tudi črnožarno Esbar v bližini Madrida, katero je zadela okrog 50 bomb. Eksploziralo je več objektov v tovarni za srelivo.

Kdo je novi sovjetski poslanik v Madridu

Zeneva, 31. avg. o. Tu je vzbudilo veliko pozornost dejstvo, da je drugi glavni tajnik ZN Rosenberg odstopil brez vsakega zunanega povoda. Še večje začudenje pa je povzročilo njegovo imenovanje za novega sovjetskega poslanika v Madridu. Ko je sovjetska Rusija stopila v ZN je kot edinega svojega zastopnika v tajništvu Zveze imenovala Rosenberga, ki ga smatrajo poleg Litvinova za najposobnejšega zastopnika sovjetske diplomacije. Rosenberg je od tedaj postal zli duh ZN. Njegova naloga pri Zvezi naj bi bila, da bi namesto ZN vršili pomirjevalno delo takozvani pokrajinski pakti med državami, ki niso nič drugega, kakor tajne vojaške zveze, sklenjene v interesu boljševikov.

Dejstvo, da je sovjetska Rusija imenovala svojega najposobnejšega človeka na važno mesto v Madridu, kaže, da imajo boljševiki tam še zelo resno nameno. Za to govori tudi navdušeni sprejem, ki ga je bil Rosenberg deležen včeraj, ko je izročil svoje listine predsedniku španske republike.

Pogačanja za omiljenje vojne

Pariz, 30. avg. AA. Iz Saint Jean de Luza poročajo, da se je vršila včeraj tam konferenca diplomatskih zastopnikov Argentine, Urugvaja, Italije in Nemčije v Madridu, katere so se udeležili tudi zastopniki španskih upornikov. Francoski, angleški in ameriški diplomati niso hoteli na to konferenco. Vendar so se informirali o njenem poteku. Vse kaže, da je bilo na konferenci predlagano, naj se ustanovi posebna mednarodna komisija z enakimi funkcijami, kakršne je imel mednarodni Rdeči križ za časa svetovne vojne, ki naj bi si prizadevala, da se omili državljanska vojna v Španiji. Konferenca se bo v torek ali sredo nadaljevala.

Kakor poroča agencija Reuter, so se pripeljali danes v Saint Jean de Luz po štirje zastopniki ljudske fronte in upornikov v Španiji, ki bodo sprejeli na znanje predloge zastopnikov tujih sil za omiljenje državljanske vojne v Španiji. Kakor znano gre za ustanovitev posebne mednarodne komisije z arbitražno funkcijo. Nastal pa je spor, kdo naj bi bil predsednik tega odbora.

Stara španska zastava veje povsod

Burgos, 31. avg. o. Kakor doznajajo, bo nacionalistična vlada v Burgosu danes objavila odlok, s katerim se na vsem ozemlju, ki je v rokah nacionalistov, spet uvaja stara španska zastava izza monarhije.

Po istih poročilih so nacionalistični vojaki do cela uničili takozvani »železni oddelek«, ki je predstavljal najodličnejšo četo vladne vojske.

Na bojiščih zatišje

Madrid, 31. avg. Notranje ministrstvo je izdalo komunikate, v katerem pravi, da so bili nasprotniki včeraj na vseh frontah odbiti. V Estremaduri vlad-

ne čete nenehoma napadajo. V Asturiji in Andaluziji se nadaljujejo borbe in je vladna vojska dosegla znatne uspehe. Na severni fronti se vladni miličniki odločno borijo proti upornikom.

Na fronti pri Huesci je tudi včeraj vladalo zatišje. Prednji oddelki vladne vojske so proti večeru zavzeli vas Afis, ki leži 16 km daleč od Huesce. Padec te vasi je precejšnjega pomena, ker bo sedaj vladna vojska lahko obkolila mesto in prekinila njegove zveze z Jaco. Sestrelili so tudi neko uporniško letalo, ki je krožilo nad zavzeto vasjo.

Snoči je krenila na bližnjo fronto spet dolga vrsta tovornih avtomobilov z miličniki. Poveljnik vladnih čet je izjavil, da je vse v redu in da se situacija na fronti ni spremenila. V San Sebastianu je vladal včeraj mir.

Polkovnik Sandino, strokovni svetnik katalonske vlade v vojaških zadevah, je objavil komunikate, da so vladna letala bombardirala uporniško kolono, ki je skušala priti na pomoč upornikom v Huesci. Kolona se je morala vrniti. Več njenih tovornih avtomobilov je bilo uničenih.

Zunanje ministrstvo je črtalo iz španskega diplomatskega zbora dosedanjega poslanika v Pragi Gijaro.

Nacionalisti počasi prodirajo

Burgos, 31. avg. Poveljstvo nacionalne junte je izdalo komunikate, po katerem nacionalisti zmagujejo na frontah v Asturiji in Aragoniji. V bližini Oyarzuna so nacionalisti zavzeli nove postojanke, ki so od Iruña oddaljene samo še 1 km. Na fronti pred San Sebastianom je megle včeraj onemogočile sleherno borbo. Pri Teruelu so nacionalisti odbili napad vladnih čet, ki so jih poslali iz Va-

lencije na fronto. Bitka se je vršila pri Campilli. Ubitih je bilo 70 vladnih miličnikov.

Oddelek nacionalistov pod vodstvom majorja Castejona je zavzel vas Oropezo blizu Toleda.

Burgos, 31. avg. AA. Več nacionalističnih kolon prodira v smeri proti Guadalajari, da bi obkolile mesto Sigüenco. Železniška zveza med severno in vzhodno Španijo se normalno vzdržuje. V Burgos je prispela velika skupina Kataloncev, nasprotnikov sedanje katalonske vlade, ki so se zadnje čase skrivali v gorah, dokler jim ni uspelo priti na uporniško stran. Katalonci nameravajo ustanoviti svoje posebne kolone za borbo proti sedejanemu režimu.

Burgos, 30. avg. AA. Vrhovno poveljstvo nac. junte je prejelo od generalnega štaba galicijske divizije vest, da je šolska ladja »Galate« z vsemi gojenimi v posadko prestopila na stran upornikov in da se sedaj nahaja pred Terroloom.

Nacionalisti socializirajo

Burgos, 31. avg. Ker je sedaj vsa pokrajina okrog Ria Tinta v rokah nacionalistov, je vlada v Burgosu izdal odredbo, da se imajo zaposleni vsi rudniki ter staviti na razpolago vojaškim oblastem. Vendar se bo lahko ves presežek produkcije stavil na razpolago svobodni trgovini na osnovi posebne uredbe o ureditvi cen.

Vojaško sodišče pravkar so li 67 rudarjev, ki so iz Ria Tinta s tovornimi avtomobili poskušali prodreti do Seville in jo napasti z dinamitnimi bombami. Državni tožilec je zahteval za vse obtožence smrtno kazen.

Sevilla, 30. avg. AA. Poveljstvo nac. vojske prejema še nadalje prispevke v gotovini in blagu. Pretekli teden so zbrali okoli 2 milijona pezeta v gotovini, poleg tega pa še mnogo nakitja in dragocenosti. Samo za uporniško letalstvo so doslej zbrali 3 milijone pezeta.

Mussolini napoveduje nova obračunavanja:

Italija lahko mobilizira na mig 8 milijonov vojakov

Avellino, 31. avg. o. Sinoči ob 19 uri je ministrski predsednik Mussolini imel tukaj velik govor kot zaključek orjaških italijanskih manevrov vseh vrst vojske. Govor se je vršil po paradi čet, kateri so prisostvovali vsi italijanski maršali, vsi višji drž. funkcionarji ter minister za propagando Ciano. Dopoldne je Mussolini odlikoval 13 letnega abesinskega prostovoljca Fusca s srebrno kolajno za hrabrost, s katero se je odlikoval v vojaških akcijah na abesinskih bojiščih. Vrh tega je Mussolini razdelil nagrade 300 rodbinam iz tega kraja, ki imajo skupno 3000 otrok.

Zvečer je imel Mussolini na mestnem trgu govor, v katerem je dejal:

»Častniki, podčastniki, kaproli in vojaki, črne srjace in mošje iz Erpinije. Govorim vam in italijanskemu narodu. Veliki manevri 14. leta po fašistovskem štetju so končani. Ti manevri so od prvega do zadnjega dne potekali v ozračju silovitega navdušenja. Vi ste imeli to čast, da na svojem ozemlju spremljate velike manevre v prvem letu fašistovskega imperija. Jutri bo v dolini Volturara pred kraljem Emanuelom III. cesarjev Abesinije, defiliralo čez 60.000 vojakov, 200 tankov, 400 topov, 400 možnarjev, 3000 strojin in 2800 avtomobilov. Ta kompleks ljudi in bojnih sredstev je silen. Toda ta kompleks predstavlja sicer lep, toda lahko rečemo neznan del, če ga primerjamo z vsemi vojaki in z vsemi vojnim sredstvi, s katerimi lahko danes Italija zatrdno računa.

Pozivam Italijane, da do zadnje črke poslušajo in razumejo to mojo odločno izjavo:

Uspeh vojne v Vzhodni Afriki, pa tudi posledica te vojne v Afriki je, da so vse vojne sile Italije danes pripravljene in močne. Na preprosto povelje lahko vsak trenutek mobiliziramo 8 milijonov lju-

di. To je uspeh 14 letnega dela fašistovske vlade.

Italijanski narod mora vedeti, da je njegov notranji in zunanji mir dobro zavarovan, in hkratu s tem tudi mir sveta. Italija ima zdaj v osrčju Afrike svojo veliko kolonijalno posest, kjer lahko uporabi vse svoje sile in sposobnosti. Zaradi tega, toda ne samo zaradi tega, želimo živeti čim dalje v miru z vsemi državami, čeprav zavračamo nesmisel o večnem miru.

Po katastrofalnem neuspehu konference za razorožitev, stojimo pred tekmo o oboroževanju. Ta tekma se je že začela in je ni mogoče več ustaviti. Zato mora biti za Italijane stalno geslo ter zmeraj eno in isto geslo:

Moramo biti močni, moramo biti vedno močnejši, moramo biti silovito močni, da se lahko upremo vsem naključjem in da lahko pogledamo v obraz vsaki usodi, ki nas čaka. Temu vrhovnemu povelju je treba urediti vse življenje našega naroda.

Črne srjace, mladina zmaga, naše cesarstvo se ni rodilo v sporazumu za zeleno diplomatsko mizo, marveč po petih zmagovitih in slavni bitkah, katere smo s silnim duhom izvojevali proti zvezi skoro vseh držav sveta. To je duh revolucionarnih črnih srjaci in duh te Italije, ljudske, vojaške države, ki je budna na morjih, na kopnem in v zraku. To je duh, katerega bomo našli tudi jutri, ko bo domovina poklicala italijansko vojsko.

Preden končam to svoje poročilo, moram postaviti eno vprašanje:

Ali so vsi računi poravnani?

In še nekaj: Ali smo zmeraj šli naravnost naprej?

Jaz vam pravim in obljubljam, da bomo korakali tako ravno naprej tudi jutri in zmeraj!

Vse beži iz Iruña

Bayonne, 31. avg. AA. Havas: Civilno prebivalstvo je začelo izpraznjevati Iruña. Uporniška letala so metala letake, v katerih sporočajo uporniki, da bodo danes ali jutri Iruña zdrobili v prah s skupnim bombardiranjem iz topov, letal in vojnih ladij. Mestni župan je bil opozorjen, da ta grožnja ni prazna in da naj brž poskrbi za vse potrebno. Zvečer so zopet metali letake, v katerih pozivajo prebivalstvo, da naj se umakne na francosko ozemlje. Zato je mestni župan ukrenil vse potrebno. Stareci, žene in otroci so v dolgih sprevodih nosili v Francijo, kar so mogli še pobrati iz svojih domov. Vsi moški pa, ki so še sposobni nositi orožje, so ostali v Španiji. V njihovih obeh se bere skrajna odločnost. Do snoči je prišlo na postajo v Henday okoli 1000 žena, starekov in otrok, katere so nastanili v St. Jean de Luz. Ponoči je prišlo še okoli 2000 beguncev.

Madrid, 31. avg. Vojni minister je včeraj ob 15. uri objavil uradno poročilo, v katerem pravi, da se je bitka nadaljevala na fronti v Estramaduri, vendar ne v tako hudi obliki kakor v zadnjih dveh dneh. Huda bitka pri Navalmaralu je trajala šest ur v pokrajini Casernes. Uporniške čete so bile po številu močnejše, bile pa so odbite s težkimi izgubami. V pokrajini Sigüence so lojalne čete dobrovoljcev napadle upornike in ujele 53 upornikov. Opoldne so korakali po madridskih ulicah novi oddelki civilnih gardistov, ki jih je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo.

Havas: Tukajšnji radio objavlja, da se oddelek polkovnika Jagueja nahaja pred Toledom. V teku štirih dni je ta oddelek zaplenil 20 topov, 16 strojin in 800 pušk in ujel en bataljon. Nacionalisti so zavzeli Puento, Tavalero in Deltaje.

Havas: Letalstvo nacionalističnih čet je včeraj bombardiralo položaje v Asturiji na odseku Guadalupe. Bombardirali so tudi vladne položaje pri Navalperalu in ob železniški postaji Vilalba in Eskorijala. Na tovarno orožja so vrgli bombe, ki so tehtale po 250 kg.

Portugalci proti komunistom

Lizbona, 30. avg. AA. Reuter poroča: Snoči so se tu vršile velike protikomunistične manifestacije. Demonstranti so vzklkali Portugalski, Nemčiji, nacionalistični Španiji in Italiji. Manifestacija so privedli nacionalni delavski sindikati. Udeležilo se je več ko 30 tisoč ljudi. Vsi govorniki so poveljali uspehe nacionalistov na Španskem. Neki govornik je predlagal ustanovitev nacionalistične legije, ki bi se borila zoper komuniste. Množica je ta predlog sprejela z velikim odobravanjem. Slišali so se vzklki: Zivela Nemčija! Dol rdeči psi iz Moskve!

Neguš se vrne v Abesinijo

London, 30. avg. (Havas) »Daily Herald« poroča, da se misli neguš vrniti v Abesinijo. List pravi, da bo abesinski cesar odpotoval v kraje, ki jih Italijani še niso zasedli, in da bo tam ustanovil novo prestolnico. Iz nje bi poslal neposredno Društvo narodov prošnjo, da bi Švedska ali Švica prevzeli mandat nad zahodno Abesinijo, kjer živi okoli 2 milijona ljudi.

Nov finančni škandal v Franciji

Bordeaux, 31. avgusta. Listi poročajo, da je kriminalna policija izvršila preizkavo v stanovanju nemškega državljanca Maksa Krocha iz Dresdona, ki deluje tu kot zastopnik dveh večjih londonskih bank. Osumili so ga, da se je spuščal v fiktivne bančne operacije in da je posamezne banke, ustanove in poedince osleparil za okrog 100 milijonov frankov. O pravem času je izvedel, da mu je policija za petami in je zbežal. Pravijo, da se je odpeljal v Amsterdam. Za njim je bila izdana tiralica.

Letalska nesreča v Indiji

London, 31. avgusta. Angleško letalo »Horsa« se je nekje v bližini Bahrema v Indiji brzkone nesrečilo. Za njim ni nikakega sledu. Na letalu je bilo 8 potnikov, večinoma angleških oficirjev, ki so se vračali v Indijo, in 4 člani posadke.

Današnji številki »Slovenskega doma« so priložene položnice za poravnanje naročnine, katerih naj se cenjeni naročniki blagovolijo čimprej poslužiti.

Slike z včerajšnjih proslav 40 letnega jubileja prosvetnega društva na Jesenicah

Kako proslavlja delovno ljudstvo svoj praznik

Jesenice, 31. avgusta.

Mogočni jeseniški Krekov dom se gotovo ni videl zbranih okrog sebe toliko vrljih Gorenjcev in zalih Gorenjk kakor v soboto in nedeljo, ko so ti soči prihitali z vseh strani, da obenem z jesenicami proslavijo 40 letnico Prosvetnega društva na Jesenicah in 25 letnico Krekove godbe.

Jesenice so pričakovale te množice v svečanem razpoloženju: pri vhodih ogromni slavaloki z velikimi pozdravnimi napismi, s hiš so plapolale narodne in državne zastave, nekatera okna so bila okrašena z zelenjem, na Orlovskem pa so visoki mlaji, na vrhu katerih so plapolale zastave, pričali, da bo to glavni del prireditve.

Na strel topiča

Je v soboto začel prvi del svečanosti. Veliki Krekov dom je začel v svečani razsvetljavi, na prostornem vrtu poleg doma pa je 40 godbenikov, večina jeseniških industrijskih delavcev, začelo izvajati koncert ob priliki 25 letnice obstoja jeseniške Krekove godbe. Okrog Krekovega doma je bilo kakor v družini: zbralo se je nad 2000 ljudi, da prisostvujejo tej prireditvi. Bil pa je med ljudstvom tudi že silovasi vladika dr. Anton Bonaventura Jeglič, katerega so množice sprejele tako, kakor sprejema svoje vladike le veren in svojim dušnim pastirjem vdan slovenski človek. Ze v soboto je prišel na Jesenice tudi minister dr. Miha Krek z gospo soprogo. Tudi minister dr. Krek je bil deležen burnega pozdravljanja in ovacij.

Kmalu nato so se množice zbrale na velikem telovadišču za Krekovim domom. Tu je oderska skupina Krekovega prosvetnega društva na prostem predvajala »Slehernika«. Bilo je razprodanih nad 2000 sedežev in stoječ, kar zgovorno priča o veliki številni udeležbi.

Ko je vzhajalo sonce

so večeraj jutraj zdonale z balkona Krekovega prosvetnega doma fanfare Krekove godbe. Klicale so k novemu prazniku gorenjske prosvete. Kmalu so se zbrali jeseniški zastopniki na kolodvoru, z njimi je bila Krekova godba, in skupno so pričakovali jutranjih vlakov, ki so z vseh strani dovažali številne udeležence na svečanosti.

Nič manj kakor z vlakom, pa ni prišlo ljudstvo, pa, na vozovih, na kolesih in na konjih. Od vseh strani so se po cestah bližali Jesenicam celi sprevodi narodnih noš. Na velikih in okrašenih vozovih so sedele skupine fantov, deklet, mož in žena; v sredi harmonikar, pred in za vozovi pa jezdec. Take skupine so se vozile po cestah skozi vasi, pridruževalo so se nove skupine in vse je imelo le eno smer: proti Jesenicam.

Krasen je bil pogled v Jesenicah, ko so se začele vse te skupine zbirati k slavnostnemu sprevodu.

Nepozabni prizori

Okrog pol devete ure se je ustavilo v Jesenicah nekaj avtomobilov. Izstopila sta med drugimi tudi naš slovenski voditelj dr. Anton Korošec in minister dr. Miha Krek. Kjerkoli se vodja Slovencev pojavlja, povsod je deležen prišrnega pozdrava in ovacij: tako je bilo tudi v Jesenicah. Ljudje, ki so spoznali ministra dr. Korošca, so mu priredili prave manifestacije. Oba ministra z odličniki sta nato odšla na tribuna za častne goste nasproti kolodvoru.

Tedaj so z gornje strani že zdonale fanfare, in kmalu so se izza ovinka pokazali najprej fanfaristi Prosvetne zveze iz Ljubljane v krasnih narodnih nošah, za njimi konjeniki, sami postavni gorenjski fantje. Sledili so na kolesih, dobesedno zaviti v narodne trake in zelenje, kolešarji, nato narodne noše, odbor Krekovega prosvetnega društva, skupine delavstva in JSZ, vrste fantov in deklet v četverstopih, dalje skupine, zaključevale pa so sprevode dolge vrste narodnih noš in skupin, ki predstavljajo narodne običaje.

Razgledni stolp na Pohorju bo propadel

Maribor, 30. avgusta.

Razgledni stolp na najvišjem vrhu vzhodnega dela Pohorja spada pač med najprivlačnejše točke tega pogorja. Človeku, ki se nanj povzpne, se razgrinja prelep razgled na Dravsko polje in Slovenske gorice tja v ogreko ravnino. Stolp je bil zgrajen pred vojno iz močne železne konstrukcije, ki je dolgo let kljubovala vsem neprivlačnostim. Zadnja leta pa se že pozna na njem zob časa. Rja se zaide v železne stebre, leseni deli pa trohijo. Ze leta sem se vedno česče pojavljajo v javnosti glasovi, naj bi se stolp končno temeljito prenovil in popravil. Zdi se pa, da nima ta stolp pravega gospodarja, ker se prav nihče zanj ne briga. Jedva toliko obzirnosti je nekdo imel, da je dal spodaj pod stolpom nabiti opozorilno tablo, da je vzpon na stolp življenjskonevaren in zaradi tega prepovedan. Opozorilo je res na mestu. Na vrhu bodnika

Spor v Westnovi tovarni v Celju

Celje, 30. avgusta.

Spor v Westnovi tovarni zaenkrat zaradi odgojenih pogajanj na jutri ni prinesel bistvenih sprememb. Vodstvo tovarne je nabilo večeraj zopet dva razglasa, in sicer:

»Pozivamo se enkrat vse osebe, naj nemudoma zapustijo tovarniški rajon.

V pretekli noči je bil tudi plot okoli tovarne nasilno poškodovan na raznih mestih in na ta način, da so bile številne deske odtrgane od lesenega plota. Skozi nastale odprtine so potem ljudje vrdli v tovarno.

Zaradi teh nasilnih poškodovanj in zaradi ne-

Senzacija, ki ne bi smela biti „senzacija“

Maribor, 30. avgusta.

Pred tremi tedni se je pripetil v penzionu Büttner v Sv. Lovrencu na Pohorju med letoviščarji, ki so se tam nahajali, prvi slučaj tifusa. Zbolela je kot prva neka gospodična, potem pa je obbolelo še več oseb. Letoviščarji so bili pravočasno oblastveno posvarjeni, naj se varujejo in pazijo, ker je potok, ki teče mimo penzionu, okužen s tifusom. Znano je, da je pred dvema leti razsajala med prebivalci vzdolž tega potoka pravcata epidemija tifusa, ter je bilo okoli 20 ljudi prepepljenih v mariborsko bolnišnico, kjer so skoraj vsi ozdraveli. Takoj, ko se je letos pojavil prvi slučaj tifusa v omenjenem penzionu, je zdravstvena oblast podzvela vse potrebne korake, da se bolezen omeji. Žal ni bilo mogoče preprečiti, da ne bi zbolele še druge osebe ter je bolezen sedaj ter-

Mimohod pred glavno tribuno je bil impozanten: skupine, ki so korakale mimo tribune, so z robci, klobuki, zastavami in z mahanjem pozdravljale ministra dr. Korošca in dr. Kreka. Ko so prikorakali mimo četverstopi fantov in deklet, je zagrnila godba fantovsko, nekdanjo orlovsko himno. Zadel je »Bog živi« in navdušenja ni hotelo biti konec. Z mimohodom vsake skupine se je navdušenje ponovilo.

V sprevodu, ki je trajal tri četrt ure, je sodelovalo okrog 4000 ljudi, kakih 3000 pa jih je tvorilo špalir. Jesenice takega sprevoda in takega navdušenja še niso doživele.

Naj Bog blagoslovi njuno delo

V krasnem redu so se skupine sprevoda, ki so prihajale na veliko telovadišče za Krekovim domom, zvrščale na velik prostor pred mogočnim oltarjem, ki je bil postavljen za domom. Ko so ti soči stali zbrani na telovadišču, sta prispela ministri dr. Korošec in dr. Krek. Ovacije so se ponovile, ko sta stopila na desno stran oltarja, kjer so bili za nju pripravljeni prostori. Val navdušenja je zopet nastal, ko je prispel silovasi vladika dr. Jeglič. Ko sta se pozdravljala in rokovala pred oltarjem in vprico tisočev Slovencev in Slovenk dva borca za pravice Slovencev dr. Jeglič in dr. Korošec, je zavalovilo med množicami nepopisno navdušenje. Ob levi in desni strani oltarja so se zamajali prapori, med množico so se dvignile kranjske marele, po širnem telovadišču pa je tisoč robcev zamahalo v pozdrav slovenskima voditeljema. Iz vseh pozdravljanj in vzklikov je bila izražena ena želja: naj ju Bog ohrani še dolgo let in blagoslovi uspeh njunega dela.

Sv. maša in zborovanje na Orlovskem

Ob asistenci dekana g. Faturja iz Radovljice in župnika g. Krašne od Sv. Križa nad Jesenicami je daroval nato vladika dr. Jeglič službo božjo. Ti soči so prepevali v ubranem ljudskem petju nabožne pesmi in zbrano sledili božji službi. Nepozabno ostanje v spominu prizori, ko tisoči slovenskega naroda upognejo skupno s svojimi političnimi in prosvetnimi voditelji kolena ter kleče sprejemajo blagoslov z rok silovasega nadpastirja.

Po službi božji je imel cerkveni govor prorektor univerze g. dr. Lukman, nakar se je začel ljudski tabor, na katerem sta nastopila kot govornika g. dr. Joža Basaj in urednik »Slovenca« g. Ilija.

Ljudstvo je govornika večkrat prekinjalo s prijetovanjem ter ju nagradilo ob zaključku z velikim odobravanjem.

Popoldne: šport in telovadba

Jesenice so prve dale prireditvam zopet ono staro obležje, ko so bili s takimi proslavami vedno v zvezi tudi športni in telovadni nastopi. Kako željno je ljudstvo pričakovalo takih nastopov, smo pač večeraj lahko videli, ko so tisoči viharov pozdravljali čete fantov in deklet, mladcev in mladenk, ki so v strumnih vrstah prikorakale na telovadišče ter tam predvajale nastope, ki so publiko navdušili, kakor nekdanji orlovski nastopi. Ob komandi nemurnega g. Klinarja so nastopajoči pokazali, da jim dolgoletni premori niso tako škodovali, kakor se je splošno mislilo. Večernji popoldanski telovadni in športni nastop na Jesenicah pa je nepopisno in odlično dokazal posebno eno: da si Slovenci želimo še več in čim več takih nastopov, ki naj postanejo zopet sestavni del udeleževanja po naših društvenih domovih in telovadiščih!

Vse jeseniške proslave so dokazale, da je glavni slovenski delavski center slovenski in odlično v taboru naše katoliške prosvete.

manjka nekaj desk v podu ter zijaajo take odprtine, da bi se nepreviden radovednež prav lahko strmoglavil v dolino. Prav tako manjka tudi dobršen del lesenih stopnic. Kljub temu opozorilo pa ljudje še vedno gredo na stolp. Zlasti tujci, ki opozorila ne razumejo. Veliko je takih, ki plezajo na stolp zvečer in ponoči, ker je z vrha zelo očarljiv pogled na krasno razsvetljeno mesto in okolico. Toliko časa bodo ljudje plezali na stolp, dokler se ne bo zgodila nesreča in šele potem se bodo merodajni činitelji zganili ter začeli s popravilom. Zadnji čas je da se tujskoprometne postojanke na Pohorju, ki imajo od stolpa, kot najbolj privlačne atrakcije vzhodnih pohorskih brdov, največ koristi, zganijo ter se skupno oprimejo nujno potrebnega popravila. Bilo bi res škoda, če bi ta naprava, ki je veljala svoje dni toliko napora in denarja, zaradi nemarnosti popolnoma propadla. Sedaj je še čas, da se razgledni stolp reši.

dovoljenega bivanja v tovarni si pridržujemo, proti vsem udeležencem vložiti tožbo pri sodišču.

Ta »Oglas« smo prepisali in ga ponatiskujemo dobesedno brez komentarja.

V drugem razglasu pa je vodstvo tovarne pozvalo delavce, naj dvignejo v ponedeljek, 31. avgusta, in v torek, 1. septembra, svoje mezdne, katere pa bo izplačeval vratar, kar dosedaj ni bilo običajno.

Kakor smo izvedeli, delajo ključavničarji, orodni ključavničarji in kovači nemoteno dalje, ni pa v obratu oddelek, kjer se izdeluje emaljerne posoda.

jala tudi tri smrtne žrtve. O teh obolenostih se je govorilo v Mariboru že pred več tedni ter so bile splošno znane. Vedeli smo tudi mi za te žalostne slučaje, nismo pa hoteli o tem nič poročati, ker bi to povzročilo pravo paniko med številnimi letoviščarji pri Sv. Lovrencu na Pohorju in drugih pohorskih letoviščih in bi s tem mnogim krajem zelo škodovali. Sedaj po treh tednih pa sta se naenkrat oglasila dva časopisa, en mariborski in en ljubljanski dnevnik ter servirata te slučaje kot veliki »najnovejšo« senzacijo. Najprej piše »Jutro« o velikih zastrupitvah z mesom »neke« na Pohorju, potem prihaja z istim poročilom »Večernik«, da so se dogajala zastrupitve z mesom v »sentlovenškem predelu« in končno prinaša isto senzacijo še današnje »Jutro«. Poročila so prestrašila letoviščarje na vsem Pohorju, ker ni naveden točen kraj, kjer so se zastrupitve dogajale. Nevarnost

Občinske volitve v 11 občinah:

80% oddanih glasov za dr. Korošca

Ljubljana, 31. avgusta.

Včeraj so bile volitve v enajstih občinah v Sloveniji. Razen v eni je zmagala povsod lista JRZ in povsod z veliko in zelo prepričevalno večino. V vseh občinah je bilo volilnih upravičencev 6923, od katerih jih je volilo 4616 ali 66,58% vseh volilnih upravičencev. Lista JRZ je dobila 3715 glasov, nasprotniki pa 901 glas. JRZ je dobila 53,5% od vseh vpisanih volilcev, če pa upoštevamo le oddane glasove, pa nekaj nad 80% vseh glasov. Tako zvana »napredna« fronta se je upala doslej postaviti le na Raki svojo lastno in samostojno listo, dočim se je doslej skrivala vedno pod drugimi maskami, in nato vse opozicije oddane glasove prištevale sebi. Prav samostojna lista v Raki je pokazala, kakšne in kako močne so postojanke JNS. V Raki je JNS postavila svojo listo, ker je tukaj upala dobiti nekaj glasov. Vse povsod drugod pa si je bila v svesti težkega poraza in se je blamaži izognila s tem, da hšte sploh postavila ni.

Slovensko ljudstvo je ostalo svojemu voditelju dr. Korošču zvesto!

Rezultati so sledeči:

Mengeš: Volilnih upravičencev 625, volilo 444, JRZ 444, opozicija ni postavila svoje liste.

Vzorčna hmelnjska razstava v Žalcu

Zalec, 30. avgusta.

Hmelnjska zadruga v Žalcu je priredila vzorčno hmelnjsko razstavo, katere pokrovitelj je bil g. ban dravske banovine dr. Marko Natlačen. Razstavljenih je nad 100 hmelnjskih vzorcev.

Danes ob 9 dopoldne je prispel v Zalec gospod ban, katerega so pozdravili gg. celjski mestni župan Mihelčič, sreski načelnik dr. Zobec, žalski župan Lorber in drugi. V imenu Hmelnjske zadruge je pozdravil g. bana njen načelnik g. Mihelčič, ki je na kratko orisal razvoj hmelnjstva v Savinjski dolini. G. bana je prosil, naj zastavi vse svoje moči, da bo našim hmelnjarjem poplačan trud, ko prodajajo svoje pridelek. Hmelnjar Savinjske doline živi skromno, vendar želi človeku dostojno življenje.

Gospod ban je nagovoril navzoče in je razvil pri tem naslednje misli:

»Prireditve vzorčne razstave je za nas gospodarskega pomena. Savinjanči so položili temelj hmelnjstvu že leta 1885 in je to zanje največja pridobitnega pomena. Pridne roke kmetov so gojile hmelnjsko rastlino tako, da je danes zelo lepo razkrinjena v Savinjski dolini in da prinaša tej pokrajini letnih dohodkov od 50—100 milijonov Din. Ze ta okolnost nam nudi dovolj dokazov o pomenu te industrijske panoge. Če pa pripomnimo, da letno pride v ta kraj na tisoče hmelnjskih obiralec in

Bučka: Vol. upravičencev 289, volilo 219, JRZ 153 (16 odbornikov), opozicija 66 glasov (2 odborniki).

Cerkle ob Savi: Vol. upravičencev 557 volilo 385, JRZ 307 (17 odb.), opozicija 80 (1 odb.)

Calež ob Savi: Vol. upravičencev 643, volilo 422, JRZ 183 (3 odb.), opozicija 239 (15 odb.).

Mokronog: Vol. upravičencev 570 volilo 365, JRZ 365 (18 odb.). Opozicija ni postavila svoje liste.

Raka na Dolenjskem: Vol. upravičencev 733, volilo 397, JRZ 251 (16 odb.), JNS 78 (1 odb.), opozicija 68 (1 odb.).

Studenec pri Sevnici: Vol. upravičencev 379, volilo 260, JRZ 240 (18 odb.), opozicija 20 (0 odb.)

Skocijan pri Mokronogu: Vol. upravičencev 1017, volilo 664, JRZ 554, (23 odb.), opozicija 100 (1 odb.)

Križevci pri Ljutomeru: Volilnih upravičencev 1026, volilo 703, JRZ 703 (24 odb.), opozicija sploh ni postavila svoje liste.

Sv. Lovrenc v Slov. goricah: Vol. upravičencev 667, volilo 459, JRZ 294 (16 odb.), opozicija 165 (2 odb.).

Sv. Lovrenc na Dravskem polju: Vol. upravičencev 417, volilo 298, JRZ 294 (16 odb.), opozicija 87 (2 odb.).

odnese v svoje domove lepe vsote denarja, nekaj milijonov dinarjev, je to za marsikatero družino najnujnejši in edini zaslužek. Hmelnjarski zadrugi izrekam vso priznanje, kakor tudi vsem, ki so k tej lepi vzorčni razstavi pripomogli. Organizacija, ki je potrebna vsaki panogi, je nujno potrebna tudi pri hmelnjarstvu. Čim bolj boste hmelnjarji enotni, združeni in organizirani, tem lažje in boljše boste prodajali. Ustanoviti bo treba tudi hmelnjske poskusne postaje za zatiranje raznih hmelnjskih škodljivcev. Hmelnjsko trgovino je treba koncesionirati, da se onemogoči razne vmesne kupce, ki tlačijo cene in izjemajo hmelnjarje. Pri sklepanju trgovskih pogodb z inozemstvom je treba upoštevati tudi naš hmelnj ter izposlovati zanj znižane carine. Za obiranje hmelnja je treba preskrbeti poceni kratkoročni kredit hmelnjarjem, da ne bodo prodajali prideleka na vrat ter s tem pokvarili ceno. V slogi, skupnosti in organizaciji boste našli ključ do izboljšanja hmelnjskih razmer, v skupnosti boste tudi dosegli uspeh.

Nato si je g. ban s spremstvom ogledal vzorno urejeno razstavo ter se podrobno zanimal za razstavljenega. Tudi razstavljalci in ostalo občinstvo je napolnilo razstavne prostore ter so se vsi o razstavi zelo pohvalno izražali.

Po ogledu razstave se je g. ban še nekaj časa razgovarjal z odborniki Hmelnjske zadruge ter okrog 10 zapustil Zalec.

Šahovska olimpijada

München, 31. avgusta. m. V 19. kolu šahovske olimpijade so končale tekme s sledečimi rezultati: Brazilija:Norveška 1:3, Finska:Poljska 4:2, Madžarska:Svedska 3:1, Italija:Jugoslavija 1:1, Rumunija:Francija 5:1, Češkoslovaška:Holandska 5 in pol: pol, Švica:Avstrija 1 in pol: 2 in pol, Poljska: Danska 1 in pol: pol, Nemčija:Španija 4:3, Letonka:Islandija 3:2.

Stanje po XIX. kolu je tako-le: 1. Madžarska 97½, 2. Poljska 95 ½, 3. Nemčija 94, 4. Jugoslavija 92½, 5. Češkoslovaška 91, 6. Avstrija 87.

Dr. Rape z letalom padel na ljubljanskem letališču

Ljubljana, 31. avg.

V soboto popoldne se je na ljubljanskem aerodromu dogodila težja avionska nesreča, le da se je končala brez človeških žrtev. Šef letalskega centra v Ljubljani dr. Stane Rape je letal nekaj časa nad ljubljanskim poljem s svojim letalom »Babilas«. Proti šest uri zvečer se je začel dr. Rape s svojim letalom polagoma spuščati. V majhni višini nad zemljo se je letalo nenadoma obrnilo, plavalo je obrnjeno k tlom. Nastala je nevarnost, da bo zgrmel na tla in pokopalo pod seboj dr. Rapeta. K sreči pa je imel dr. Rape toliko prisebnosti, da je skril svojo glavo v pilotsko kabino. Nekaj trenutkov nato pa je letalo padlo in se razbilo. Dr. Rape je ostal nepoškodovan, zato pa je močno poškodovano letalo in se najbrže ne bo dalo več popraviti.

Avto zgorel na cesti

Ljubljana, 31. avgusta.

Danes v zgodnjih jutranjih urah je prišlo na cesti med Trzinom in Dobravo do nenadne nesreče. Ljudje, ki so prihajali v mesto, so na cesti ob železniški progi opazili pogoriščne nekega avtomobila. Deli avtomobila so že tako zgoreli, da se ni moglo več opaziti, ali je bil to tovorni ali luksuzni avtomobil. Jutraj okrog 6 se je s kupa še kadilo, vendar v bližini ni bilo nikogar. Najbrž gre za nesrečo, da je je avtomobil vnel in ga potniki niso mogli več pogasiti.

Ptuj

Ptuj, 30. avgusta.

Na Dravskem polju zopet požar. Pretekli četrtek je na Dravskem polju zopet gorelo in kakor po navadi v Zg. Pleterjah, občina Cirkovci. Posesniku Jakobu Korenu je zgorelo stanovanjsko in gospodarsko poslopje do tal. Žrtev požara je mnogo sena in drugi poljski pridelek ter gospodarske orodje. Škoda znaša okrog 20.000 Din. Objekti so bili vsi z lesa in s slamo kriti. Kako je prišlo do požara, še ni pojasnjeno.

Vpisovanje učencev obojega spola v Državno moško obrtno šolo za pletarstvo v Ptuj se vrši od 1. do 5. septembra 1936. — Šola je triletna in ima značilno neopopolno srednje šole z nižjim završnim izpitom. Poleg obče vzgoje daje učencem obojega spola teoretsko in praktično izobrazbo v pletarstvu in jih usposablja za pletarske pomočnike. V I. razred se sprejemajo učenci obojega spola, ki so dovršili vsaj dva razreda srednje šole ali meščanske šole ali šest letnikov osnovne šole in so stari najmanj 12 let. Podrobnejša pojasnila daje upravitelj šole.

„Volksstimme“ je utihnila

Maribor, 30. avgusta.

Včerajšnja »Volksstimme« — nemško glasilo mariborskih marksietov, prinaša na prvi strani objavo, s katero se poslavja od svojih čitateljev ter naznanja, da preneha izhajati. List je izhajal 18 let, imel pa je vedno silno pičlo število naročnikov, da so se poznavalci čudili, zakaj ga socialisti sploh izdajajo. Zaradi svojega strupenega pisanja in list odklanjajo celo socialisti sami. Sedaj je list zaupal in za njim pač nihče ne bo žaloval.

obstoja, da bodo letoviščarji Pohorje sploh zapustili. Oba omenjena dnevnika sta iz nekega hlastanja po senzacijah napravila letoviščarskim krajem na Pohorju velike neprijetnosti in težko bo sedaj zabrisati vtise takega nepremišljenega poročila.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 31. avgusta: Rajmund. Jutri, torek, 1. septembra: Egidij.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Enodnevni avtoizlet po Koroški priredi v nedeljo, 30. t. m. izletna pisarna Okorn, Ljubljana, hotel »Sion«.

Prijetno se sliši in je vredno zanimanja. Brezplačno vozovnico za šestdnevno potovanje po solnčni Dalmaciji z avtom in z ladjo, dobi lahko vsakdo za majhen trud. Pojasnila v Dobrodelni pisarni, Ljubljana, Wolfova ulica 1-11.

Dopisni esperantski tečaj v 2 mesecih. Priredi ga in prične z razpošiljanjem 15. septembra Esperantsko društvo »Zelena zvezda« v Ljubljani, hotel Metropol. Zahtevajte prospekte!

Tradicionalni dijaški sejem se je pričel. Vrši se na običajnem prostoru pred klasično gimnazijo.

Zmaga lesa nad betonom in železom. V napetih veri živimo, da so beton, železo, železobeton ter opoka primernejši za stanovanjska poslopja nego les, saj nam bo izredno bogati oddelek državne razstave »Za naš les« na velesajmu od 1. do 13. septembra neovrgljivo dokazal, da so betonske ali železobetonske stavbe za nas bolj ekonomične. Les je univerzalno gradivo, trajno in zdravo gradivo, predvsem pa najcenejše gradivo!

Kako naj pravilno kurimo, se poučimo na državnih razstavi »Za naš les« na velesajmu od 1. do 13. septembra. Spoznali bomo najraznovrstnejša drva in videli kakšna drva so dobra ali slaba; da ne bomo osleparjeni pri kupovanju drv, bomo na razstavi videli tudi pravilno in nepravilno zložena, prav tako tudi pravilno in nepravilno žagana in cepljena drva, razen tega pa seveda tudi kako in s kakšnimi drvmi moramo kuriti različne peči.

Prosvetno društvo Ljubljana mesto vabi vse člane in članice, da se udeležijo pevske vaje danes ob 8 zvečer v sobi Gospodarske zveze.

Trbovlje

Trbovlje, 30. avgusta.

Zopet bo nekaj srečnih za dva dinarja na galski tomboli, ki bo v nedeljo, dne 6. septembra. Zadetih bo 10 glavnih dobitkov, med glavnimi sta moško kolo in pital prasič. Tombola ima tudi 600 manjših dobitkov, izmed katerih je vsak vreden po 50 Din, dobili jih bodo pa za dva dinarja. Ker je bilo dovoljenih samo 6000 komadov srečk, jih bo gotovo kmalu zmanjkalo.

TPD je za mesec oktober razglasila 15 delavnikov, dosedaj smo mesečno delali samo 12. Delavstvo že komaj čaka, da kaj priuži, da bo moglo plačevati zastarele dolge pri trgovcih na živežu in obleki od poletnih mesecev. Težavno pa to sedaj, ko grede otroci v šolo za obutev in potrebno zimsko obleko teh malčkov. Družba bi brez dvoma lahko dala svojemu delavstvu vsaj nekaj nabavnega prispevka, s katerim bi družinski očetje mogli otrokom kupiti potrebno.

Na gradnji banovinske ceste Slačnik se prične novo delo v petek tega tedna, zaposlenih bo manj, nego jih je bilo dosedaj. Pričlašajo se brezposelnim dnevno za sprejem in to novi, ki dosedaj niso bili zaposleni. Vsi, ki imajo veselje do dela, se po potrebi sprejemajo.

Vpisovanje v meščansko šolo v Trbovljah se prične v dnevi 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat od 2. do 12. Vsek si mora preskrbeti za vpis rojstni list, potrdilo o plačilu neposrednih davkov in zadnje učno izpričevalo. Prvenstveno se sprejemajo odlični osnovnih šol. Pričlašencev je veliko, ki gotovo vsi ne bodo mogli biti sprejeti.

Ljubljana: Sofija 3:2

Po dveh tekmah z Admironom v Vienno smo včeraj imeli priliko videti na naših tleh bolgarske nogometaše. Čeprav so se nam Bolgari prvič predstavili na ljubljanskem igrišču, vendar za tekmo ni avdiala tako velike zanimanje, kot za prejšnji z avstrijskimi kluboma. Vsega se je zbralo na igrišču ASK Primorja okoli 1000 gledalcev.

Po predtekmah sta se obe moštvi malo po doletenem času pojavili na igrišču. Ljubljana je v drugem polčasu nekoliko izmenjala postavbo in sicer je mesto Zitnika II. igral Zitnik I., mesto Pupota pa je zasedel Lah II. Pupo je igral namesto Pepčka srednjega igralca.

Igra sama nam ni nudila nič posebnega in publika gotovo ni videla tega, kar je pričakovala od take mednarodne tekme. Od sofijske nogometne reprezentance bi upravičeno lahko več zahtevali. Da bi domači izrabili slabosti gostov, bi rezultat za Ljubljano bil še ugodnejši. Ljubljansko moštvo je včeraj prav za prav kljub zmagi, ki so jo dosegli, igralo slabše kakor prejšnje tekme. V obrambi je bil dober samo Rožič. Rešil je vse, kar se je rešiti dalo, na dobljenih golih ga pa ne zadene nobena krivda. Zitnik I. je na momente pokazal, da nekaj zna. V drugem polčasu je izgledala bolj linija po prihodu Laha II. vsaj defenzivno močnejša. V napadu sta bila vsa igra dobra samo Zemljič in Lah, ostali povprečni, Makovec celo slab.

Pri Bolgarih je še najbolj ugajal vratar, ki je držal neverjetne stvari. Oba branilca sta bila dokaj robustna, hali linija je znala povezati obrambo z napadom, ki si je izdelal dovolj lepih situacij, le za njih realiziranje ni bilo nikogar. Najboljši v napadu je bil Pačedič, dobra sta bila tudi Angelov in Stojkov.

Kako je igra potekala: Bolgari začnejo in igrajo proti soncu. Že v šesti minuti Pačedičjev pogreb in bife ostro v desni kot. Bolgari vodijo do 17. minute, ko potisne Pepček Zemljičev center preko črte in izenači. Ljubljana stalno napada in hoče doseči vodstvo. V 34. minuti Sočan napadno poda, žogo dobi Pačedič, ki z ostrim strelom zviša na 2:1 za Sofijo. — V drugem polčasu igra nekoliko oživi. Pupo je boljši vodja in vsaj deloma poveže obe strani napada. V 13. minuti poda Sočan krasno žogo Lahu, ki strelja silno bombo v — prečko. Minuto pozneje strelja ostro Stojkov, toda Rožič budno pazi. V 15. minuti Pupo iz daljave 12 m izenači za Ljubljano. Ljubljana nato stalno napada in po vrsti strelja Pupo, Lah in Makovec, toda šele Zemljič je dosegel v 45. minuti uspeh in vodstvo za Ljubljano 3:2.

Sodil je g. Lukežič dobro, a lahko bi boljše.

Split, 31. avg. m. Včeraj je splitski Hajduk premagal Jugoslavijo z rezultatom 3:1 (0:0). — Kljub temu, da je Jugoslavija premagana, pride v finale za kup, ker je prvo tekmo v Beogradu dobila 3:0.

Osiijek, 31. avg. m. Slavija iz Osijeka je ponovno premagala NAK iz Novega Sada s 4:0 in se s tem kvalificirala kot 10. klub v ligo.

Maribor: SK Maribor: SK Zagorac 22:1.

Gledališki abonma za novo sezono

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje za sezono 1936-37 gledališki abonma.

Razpisanih je pet abonmajev: premijerski abonma, stalna abonma red Sreda in Četrtek, ki imata predstave samo ob sredah in četrtek, izmenoma v drami in operi, ter abonmana red A in B, ki imata predstave v vseh dneh, razen ob nedeljah in praznikih. Premijerski abonma dobi vse premijere, ki se vrše izjemoma lahko tudi ob nedeljah ali praznikih. Abonenti dobe 20 dramskih in 18 opernih, odnosno opernih predstav.

Repertoar Drame obstoja iz naslednjega načrta: Slovenska dela: Cankar: Za narodov blagor; Kreft: Matija Gubec; Pahor: Viničarji. Poleg tega še druga domača dela, ki jih bodo avtorji še vložili, kolikor bodo ustrezala repertoarnim zahtevam. Srbohrvaška dela: Begovič: Tudi Lela bo nosila klobuk; Petrovič: Spreobrnitev Koste Šljuke. — Češka dela: Langer: Konjeniška patrolja; Scheinpflug: Hladna luč; Werner: Na ledeni plošči; Machen: Janošik. — Rуска dela: Ostrovski: Ne sedaj v tuje sani; Čehov: Tri sestre; Tolstoj: Moč teme; Merežkovski: Pavel I. — Francoska dela: Labiche: Florentinski elamnik; Scribe: Medved in paša. — Španska dela: Lope de Vega: Ovčji kal. — Angleška dela: Shakespeare: Kralj Lear; Hodges: Dež in veter; Anderson: Rivala. — Nordijska dela: Bergmann: Markurell. — Nemška dela: Zuckmayer: Cirkus Knie; Sonin: Atentat. — Poleg imenovanih del se bodo igrala tudi igre zabavne vsebine, kakor na pr. Realov: Stotak v telovnici, Tujski promet, Trije beli medvedje. — Za mladino se bo uprizarilo več novih mladinskih iger.

Repertoar Opere. Opera bo črpala svoj repertoar v novi sezoni izmed naslednjih slovenskih del: Savin: Matija Gubec; Gotovac: Eros z onega sveta; Vladigerov: Car Kalojan; Karel: Botra Smrt; Čajkovski: Evgenij Onjegin in Pikova dama; Dzeržinski: Tihi Dom; Musorgski: Hovaščina. — Dalje bodo na repertoarju: Mozart: Don Juan; Offenbach: Hoffmannove pripovedke; Donizetti: Linda di Chaumond; Puccini: La Boheme; Respighi: Plamen; Roca: Dibuk; Rossini: Seviljski brispec; Verdi: Fallstaf in Ples v maskah.

Opereta bo izvajala Benešovi deli: Pod to goro zeleno in Dekle s ceste. Dalje Grün: Dvojno knjigovodstvo; Komjati: Tango o polnoči, in Leh: Frasquita.

V umetniškem ansamblu nastopi na novo operetni tenor Ivan Goroski. Kot gost bosta nastopala gospa Karna in Anton Drneta. Stalni gost opere je ravnatelj konservatorija Julij Betetlo.

Cene abonmana: Abonma se plačuje v 10 zaporednih mesečnih obrokih, prvi obrok pri vpisu, nadaljnji do vsakega 10. v mesecu. Cene so napram lanskim znižane in veljajo: parterna loža 1-6 polne cene mesečno 280 Din, uradniški abonma 320

Din. Lože I. red 1-5 polne 280, uradniške 230 Din. Lože I. red 6-9 polne 320, uradniške 260 Din. Partneri sedež I. vrsta polne 85, uradniške 70 Din. II.-III. vrste 80-66 Din. IV.-VI. vrste 74-60 Din. III.-IX. vrste 66-54 Din. X.-XI. vrste 56-48 Din. Balkon I. vrsta 58-48 Din. II. vrsta 50-40 Din. III. vrsta 42-32 Din. Galerija I. vrsta 32-25 Din. II. in III. vrsta 28-22 Din. IV.-V. vrste polne cene 23 Din, uradniška 18 Din. — Premijerski abonma in abonma Sreda in Četrtek sta za 10% dražja.

Prijave se sprejemajo od četrta 3. septembra do torka 15. septembra od 10 do 12 in od 15 do 17 v veži dramskega gledališča. Lanskim abonantom so njihovi sedeži rezervirani do srede 9. septembra, od 10. septembra dalje se nikomur več ničešar ne rezervira in bodo sedeži na razpolago drugim zainteresentom.

Uprava vabi vse prijatelje gledališča k podpisu abonmaja.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani.

Začetek predsezona v operi. Z otvoritvijo velesajma prične tudi opera s poslovanjem, ki preide koncem meseca septembra v redno operno sezono. Prva predstava bo v četrtek, 3. septembra, Puccinijeva »Madama Butterfly«, ki je bila v Rogoški Slatini z gospo Gungjenac deležna kar mednarodnega uspeha. V soboto, 5. septembra, je prva noviteta sezone 1936-37, opereta »Pod to goro zeleno«, katere avtor je postal z »Antončkom« in »Andulco« prikljubljen ne samo pri nas, temveč je dosegel popoln uspeh na vseh odrih, kjerkoli je bil vpriporjen. V nedeljo, 6. septembra, se poje v novi izvedbi prelestni Rossinjev »Seviljski brispec«, ki je bil že lani deležen popolnega priznanja. — Vstopnice za vse predstave se dobe od srede, 2. t. m. dalje, v predprodaji v dnevi blagajni v operi od 10 do pol 13 in od 15 do 17. — Telefon 2231.

Drožbi iz opere. Otvoritev sezone 1936-37 bo koncem meseca septembra. Prva noviteta je češka opereta »Pod to goro zeleno« v režiji gospe Vere Balatkove iz Brna kot gostom. Druga premijera predsezona bo dunajska opereta »Dvojno knjigovodstvo«, v režiji prof. Sesta. V tej operi nastopi prvič ga. Lubejeva. Novoangažirani operetni tenor je zaposlen v obeh imenovanih operetah. Redna sezona bo otvorjena s premijero izvirne Risto Savinove opere »Matija Gubec«. Poleg imenovanih del študira opera Verdijev »Ples v maskah« in Kahlovo opero »Botra smrt«. — Tekom počitnic je izvršil banovinski inšpektor g. inž. Černivec nabroj adaptacij v operi, med drugimi podvig orkestra in prezidavo garderob za umetniško osebje.

Na razstavi Franceta Kralja

K nedeljski otvoritvi

Včeraj dopoldne je bila v Jakopičevem paviljonu odprta umetniška razstava Franceta Kralja. Otvoritev je izvršil ob napovedani uri umetniški kritik dr. Jože Vidmar. Pozdravil je najprej predstavnike javnih oblasti, ki so poslane k otvoritvi svoje prosvetne zastopnice. Gospoda bana je zastopal prosvetni inšpektor profesor Iv. Dolenc, gospoda predsednika mestne občine je nadomestoval profesor dr. Ivan Mole, šef kulturnega oddelka mestne občine in mestni arhivar, knežokofski ordinarij je zastopal dr. Jože Pogačnik, urednik »Mladice«, Narodno galerijo pa upravnik Zorman. Govornik je pozdravil tudi vse navzoče umetnike, upodablajoče in besedne, ter številne ljubitelje lepe umetnosti.

Po pozdravu je dr. Vidmar v kratkih in jedratih besedah zbranim očrtal osrednjo nit vsakega umetniškega ustvarjanja: to je borbo za svojski stil. Obrazložil je pojme časovnega stila, ki se bistveno razlikuje od oblikovnih spekulacij. Postavil je navzočnim zgodovinski in umetniški okvir, v katerega naj bi zbrani sami vložili delo in podoba Franceta Kralja. Vidmarjeve uvodne besede so bile smernice, po katerih naj se navzoči bližajo umetnosti Franceta Kralja. Z zaključnimi besedami je pozval goste, da si ogledajo razstavo, ki se s tem smatra za odprto. Otvoritev je prenašala tudi ljubljanska radio-postaja.

Gostje so se nato v skupinah razšli s katalogom v rokah ali brez njega po razstavnih dvoranah. Umetniška razstava obsega razstavo kipov in slik. Nekaj del je starejših, večina pa iz novejših dob. Prvi vtis, ki ga dobimo, mogoče vpliva na nas zaradi krepkega izražanja. To daje vsaj razstavi enoten izraz. Pri nadaljnjem pregledu se prepričamo, da so vsi važnejši momenti njegovega življenja odločilno vplivali na njegovo umetnost: kot kmečki sin ljubi predvsem kmečke motive, iz delavnice za cerkevno umetnost mu je ostala nagajenost do religioznih motivov. Te dve vrsti motivov sploh označujejo celo razstavo, da njegovo umetniško stremjenje sploh.

Mogočna je nadalnja njegova različna izrazna zmoglost: kot slikar (vpliv prof. Bukovca iz Prage) del predvsem v olju, kot kipar (vpliv prof. Müllnerja iz Dunaja) dela v marmorju, kamnu, lesu, terakoti, gipsu, bronu, umetnem kamnu in cementu (štuk).

Včeraj na Kamniškem sedlu

Ljubljana, 31. avgusta.

Včerajšnje slavlje na Kamniškem sedlu je nad vse lepo uspelo. Že prejšnji nedelji bi morala biti proslava 30 letnice planinske koč, a ker je bilo slabo vreme, je bila preložena na včerajšnjo, ko je bilo vreme, kot bi ga naročili. Že v soboto zvečer so začeli prihajati turisti, ki so si hoteli odpočiti na vrhovih kamniških velikanov. Noč je bila jasna, luna je svezila in planinci so prihajali vso noč. Niso spali, saj ni bilo v koči prostora za vse. Zvečer so šli skupno na vrh Sedla, kjer so kurili kres, peli in plesali. Odmevalo e v planinah, da se je čulo prav do pastirskih koč in še delj. Po lepi, zares pristrni planinski slovesnosti, ki se je končala pozno v noč, so se tisti, ki so bili tako srečni, da so dobili prostor v koči, spravili k počitku, drugi pa so se spravili po skupinah kar na travo, prav po planinsko in peli do zgodnjega jutra. Vmes pa je prav pridno neki planinec raztezel harmoniko.

Še se je vlekla megla p obližnjih vrhovih, mrzel vetrč je pihal sem vd Kamnika, okrog koč pa je bilo vse živo. Planincev pa vse več in več. Okrog 10 pa je bilo Sedlo že kot mravljisce. Do Bistrice se jih je mnogo pripeljalo z avtobusi, motorji, nič koliko je bilo koles, seveda so jo mnogi udarili kar peš. Res, da je vroče sonce žgalo, a ljubiteljev planin to ni motilo. Tztrajali so prav do vrha, dasi je pot dolga dobre tri ure. Na vrhu se je vsem prav priščno smejala oskrbnica Marička in povabila vsakega, naj bo danes njen gost. Takole proti 11

je bilo na Sedlu že okrog 300 planincev, toda novi so prihajali še kar naprej.

Ob 11 je g. Tavčar iz Grobelj opravil pri okusno okrašenem oltarju sv. mašo. Imel je na zbrane tudi cerkven govor, v katerem je povdaril, da imamo Slovenci zares lepe gore, da nas za nje mnogi zavidajo. Cerkev prav nič ne brani, če ljudje hodijo v planine. Želi pa, kar je tudi njena zapoved, da vsak, ki gre na planine, gleda vedno na to, da bo tudi tedaj opravil svoje verske dolžnosti. Bog je planine ustvaril za ljudi in mi se mu moramo za ta veliki in lepi dar izkazati hvaležne.

Med sv. mašo je prav lepo prepeval pevski zbor »Lira« iz Kamnika pod vodstvom pevovodje g. Liparja Lipeta. Po končani službi božji pa se je začelo pozdravljanje gostov. Najprej je govoril Kamničan g. dr. Trampus, ki je navzoče najpriščneje pozdravil in jim želel nekaj veselih in užitka polnih uric. Zahvalil se je planincem, ki so pripomogli k temu, da ta planinska koč slavi svoj tridesetletni jubilej. Za njim je govoril predsednik Osrednjega odbora iz Ljubljane g. dr. Pretnar, dalje predsednik zagrebškega in celjskega društva. Končno je še spregovoril kavarnar Koželj iz Kamnika. Nato pa so Ljranji zapeli še nekaj pesmi in zabava se je pričela.

V koči sami je bilo nabito polno gostov, drugi pa so se posedli okrog koč in tolažili svoje želodec s vsakovrstnimi dobrotami. Mnogi so se odpravili na bližnjo brano ali Koroško. Erjavškova Marička ter njeni bratje pa so imeli polne roke

30 let cerkovnik na Blejskem otoku

Bled, 31. avgusta.

Na rožnensko nedeljo bo minulo 30 let, odkar je nastopil cerkovniško službo na blejskem otoku naš priljubljeni in povsod znani Jožef Bijol. Rojen je bil leta 1870 na Bledu. Danes rad pripoveduje o onih časih, ki so potekali od prvega dne njegovega cerkovniškovanja na otoku: Leta 1906 so ravno gradili bohinjsko železnico. Takrat so bili zlati časi. Bilo je dosti zaslužka in romarji so trumoma prihajali vsak dan na to lepo božjo pot. Kar po cele fare so se večkrat zaobljubili, da poromajo na otok. Danes se je tako romanje po farah malo opustilo, za kar imajo velik delež povojna leta. Le jesevni delavci še prihajajo v večjih trumah semkaj vsako leto. Danes na žalost prihajajo številni obiskovalci Bleda na otok le iz radovednosti in dolgega časa, ki so včasih prav po modernem nasemljeni. »Dances«, tako pripoveduje naš Joža, »hvalim Boga, da sem slar...«

Bleščani imenujejo tega cerkovnika kar na kratko za »Jezernikom«. To ime tudi zasluži, ker je z dušo in telesom tako rekoč prirasel na otok in z vso vneto skrbjo za red in dostojanstvo na njem. Prav rad se spotačne nad kakim nedostojno oblečenim obiskovalcem Blejskega otoka.

Gofovo ga pozna vsak, kdor je le enkrat prišel na Blejski otok. Z vsakim je od sile prijazen in se trudi, da bi mu postregel z vso gostoljubnostjo. Pa tudi nečesto življenj je že rešil s svojo pogumnostjo, ko so se utapljale v okolici Otoka. Poleg svoje cerkovniške službe opravlja tudi kot mizarjski mojster svojo obrt in je izučil 16 pomočnikov, ki se ga radi spominjajo in z velikim spoštovanjem govorijo o njem.

Naš Joža je kremenitega značaja. Gorenjec vseskozi, pošteniak. Zahrbtnežev ne trpi. Vsakega mu pove vse v obraz. Zato ga tudi nekateri ne marajo, veliki večini pa je ta njegova lastnost zelo všeč.

Prejšnji režim je tudi nanj vrgel svoje oko in ga brez poviha hotel spraviti pred sodišče in v iče. Očitati mu niso mogli ničesar drugega, kakor njegovo trdno katoliško prepričanje in to da je bil zvest član prosvetnih društev. »Jezernek« pa je zaupal v poštenost slovenskega človeka in se je s to svojo vero tudi rešil vseh svojih nasprotikov. Bolje bi bilo, da bi oni »človekoljubni« gospodje iz prejšnjih časov pokazali vsaj toliko ljubezni do bližnjega, kolikor jo je naš slavilenec Joža izkazal dobremu slovenskemu ljudstvu!

Z velikim ponosom boš pripovedoval svojim vnukom, kako si se boril in bil skozi vse svoje življenje za poštenost, za katoliški misel in za ljubezen do bližnjega. Tvojemu jubileju se pridružujemo tudi mi in želimo da Te Bog obrani na Otoku še dolgo vrsto let, saj si mu pravi oče. Bog Te živi, naš Joža!

Pesnico regulirajo

Sv. Ana v Slov. gor., 29. avg.

Pred tednom so se končilo vendar enkrat pričela dela na reki Pesnici, ki namaka Srednje Slovenske gorice. Reka Pesnica radi gostih vijug preplavi ob deževju vso dolino in povzroča ogromno škodo po polju in travnikih, posebno ob konjški, ko odnaša seno. Prebivalstvo Pesniške doline se veseli te regulacije, ker ne bo več straha pred poplavi in se bo tudi pridelek dvignil, ker ne bo stalne moče kot prejšnja leta. Dolina je ob poplavih nudila silno jezero. Te regulacije so tudi veseli brezposelnih domačini, ki jih je precej zaposlenih. Vsa hvala pa gre sedanjim oblastem, ki so uvidele potrebo naših krajev in uslišale dolgoletno željo našega ljudstva.

Dravsko polje

Med Framom in Polskavo velik karambol. Pred dnevi je na ovinku z veliko brzino neznan motociklist zadel v težko naložen voz. Vozac je dobil težje poškodbe, sopotnik v prikolici je ostal nepoškodovan in ta je ranjenca takoj odpeljal proti Slov. Bistrici. Motor je ostal nepoškodovan.

„Za naš les“

Jesenska razstava »Za naš les« na velesajmu nam bo v resnici podala vse, kar je bilo mogoče zbrati za uspešno propagando uporabe domačega lesa doma. Toda to ogromno delo bi bilo domalega skoraj izgubljeno in pozabljeno, ker impozantne razstave ni mogoče ohraniti v kakem muzeju. Zato pa so sodelavci, ki so urejali razstavo, napisali obširno knjigo, ki je izšla kot letošnji velesajmski katalog. V bogato ilustrirani knjigi, ki jo je uredil prof. ing. arch. Rado Kregar, imajo splošno zanimive ter poučne in popolnoma popularno pisane članke odličnih strokovnjakov. Razen razstave »Za naš les« je v knjigi tudi vsebina razstave »Sodoben vrt« s člankom »Vrtaritelec«, ki ga je napisal Ante Gaber. Enako je opisan Zivalski vrt z živalmi naših gozdov, nadalje je v knjigi vse o X. jubilejni razstavi malih živali društva »Zivalec«, o razstavi »Domača preproga«, seveda pa tudi organizacija Ljubljanskega velesajma ter razni sezname razstavljalcev. V knjigi so zbrali strokovnjaki prav za prav vso notranjo vsebino velesajmskih razstav, da bo njih spodbuda delovala tudi trajno. Ta zbornik bo svetlovalce trgovcu, obrtniku in industrije, gospodarstveniku in delavcu, meščanu in kmetu, prav tako pa tudi mladini, da spozna ogromen pomen našega lesa in najde nova pota, kjer lahko vsakdo uveljavi svoje znanje in podjetnost. Strokovnjaku bo ta zbornik priročna knjiga, kjer bo prav rad poiskal zanimive podatke in se poučil tudi v drugih strokah, ki se bavijo z lesom. Vprašanje uporabe lesa je obdelano z vseh vidikov in so upoštevani tudi najnovejši izsledki. Ne pozabite torej pri obisku velesajmskih razstav tudi na to res dobro knjigo trajne veljave.

dela, saj takega navala na koč, kot včeraj, še ne pomnijo. Tudi g. Kumar, najstarejši planinec, ki je prihitel, da osveži spomine na tista leta, ko je pomagal graditi koč, da tako prijetno kot včeraj, na Sedlu še ni bilo.

Toda kmalu so se začeli odpravljati v dolino. Toda še ena postaja je bila. V Bistrici je nekdo začel spet igrati na harmoniko, in kjer je godba, tam je tudi ples.

Mrak je legal na zemljo, ko smo se odpravili v Kamnik, vsi zadovoljni in veseli, da je proslava tako lepo uspela. Tam na Sedlu pa je bilo slišati petje in vrisk, zastava in mlaji pa so nas vabili, naj še pridemo, saj je tam tako lepo.

Na otoku Sumatri živi pleme Menangkabau, kjer so

Žene gospodarji, moške pa hlapci

Precej je takih mož, ki se počutijo zelo ne-srečne ravno zaradi tega, ker pri hiši nimajo no-bene besede in vladajo nad njimi ženske, ki imajo tako rekoč vaje v rokah. Vse to podložništvo, ki ga morajo prenašati nekateri moške, pa še vendar ni tako strašno, če ga malo primerjamo z onim, ki je v navadi na goratem predelu otoka Sumatre, kjer prebiva plemo Menangkabau. Tam pa res do-besedno vladajo ženske, dočim igrajo moški ob-žalovanje vredno, smešno podrejeno vlogo sužnjev.

Življenje v hiši, kjer stanuje družina iz ple-mena Menangkabau nam je prav zanimivo opisal Nemec Hiller, ki se je pred dobrim letom mudil tam nekaj mesecev. Tako-le pripoveduje:

»Kar se tiče pokrajine, je težko najti lepšo,

kakor je ta na Sumatri, kjer se razprostira visoka

planota Menangkabau, po kateri se imenuje tudi

odnotno plemo. Na njej leži krasno jezero, okoli

katerega so posute vase, ki jih obdaja vse na-

okoli zeleno, z gozdom porasčeno slikovito go-

rovje. Domačini nimajo prav nobenega stika z osta-

lim svetom.

Prvo srečanje z domačini

»Ko sem se bližal,« tako pripoveduje Hiller, »svoji štirimi Malajci veliki vasi Menangkabau, niso bili domačini prav nič prestrašeni, ko so nas zagledali, pač pa samo neznanostno začuden. Iz njihovega vedenja se je moglo razbrati, da so bili pripravljeni, da izkažejo vso čast tujcu, ki jih je obiskal.

Ko me je moj vodnik predstavil predstojnici vasi, lepi leporasčeni 26letni ženi Dagumau, me je ta povabila v svojo hišo. Bila je to najlepša hiša v vasi. Odkazala mi je lepo, snažno sobo, katere okno je gledalo proti jezeru. Takoj so pristopili moški in mi začeli ponujati najrazličnejša jedila. Dva moška sta mi celo pomagala, da sem odložil obleko in se šel najprej kopat v jezero, kamor sta me tudi spremlila. Če bi ne bil moški, ampak belo-kožna ženska, bi mi bili tamošnji domačini v onih tednih, ki sem bival kot gost med njimi, izkazo-vali prav gotovo še večje časti, kakor so mi jih drugače. Toda bil se na žalost le moški in so me zato smatrali le za nekakega podrejenega belega boga. Zato se je tudi že po nekaj dneh polegla njihova radovednost in kmalu nisem bil deležen kake posebne pozornosti več. To pa je imelo dru-go dobro stvar, namreč, da sem mogel popolnoma v miru opazovati razmere, ki vladajo na tem dal-jnem otoku in sem videl ljudi take, kakršni tudi v resnici so.

Ko moški doraste, je - suženj

Kakor hitro doseže deček tega plemena zre-lostno dobo, nastopi zanj doba suženjstva. Njegove sestre mu takoj dodele drugo stanovanje v sosedni hiši, same pa ostanejo z materjo skupaj v glavni hiši. V tem posebnem stanovanju ostane toliko časa, dokler ne vrže nanj očesa kako lepo ali tudi ne posebno lepo dekle in si ga izbere za moža, ne da bi on sam imel pri vsem tem kaj besede. Ko pa postane zakonski mož, nima nikdar glavne be-sede v hiši, ničesar ne odločuje in mora delati to, kar mu ženske zapovedo.

Ker moške nimajo na ta način nikakega svojega premoženja, s katerim bi lahko po mili

volji razpolagali in poleg tega tudi njihova beseda prav nič ne zaleže, gotovo pa nikdar ne odločuje niti v domačih zadevah, niti ne morda pri kakšni kupčiji, tako tudi nimajo nikake pravice, da bi postali dediči premoženja v hiši, pa tudi če bi jim po letih ali pa sposobnosti to pripadalo. De-dujejo samo ženske. Hiše, posestva in živina, vse to je last le žensk. Deček dobi ime po svoji ma-teri. Če se oženi, dobi ime svoje žene. Če ga žena spodi — to se tudi ne zgodi tako redko kdaj — tedaj se mož vrne k svoji materi, obenem pa zopet prevzame materino ime.

Višji in zakonodajni svet

K hiši, v kateri stanuje žena, pripadajo dve, tri ali štiri hiše, v katerih stanujejo moški. Največ vasi je takih, ki imajo le kakih 50 do 60 družin. Tem družinam stoji na čelu tako imenovana Ibu. Več teh žena po imenu Ibu tvori nekaj višji svet plemena. Pri teh ljudeh ni prišlo v navado, da bi jim vladala kakšna kraljica ali sploh ena sama vladarica. Za najvažnejše stvari je izvoljenih deset žena, ki predstavljajo nekaj vrhovni zakonodajni svet plemena Menangkaba.

Može kar zamenjavajo

Zakonskih mož tudi ne smatrajo za družinske člane, ampak mnogo bolj kot nekake goste, ker jih tudi ženske vsak čas lahko izženejo. Tako se tudi zelo pogosto zgodi, da žene menjavajo svoje moške, kakor se jim zljubi in jih tudi med seboj zamenja-vajo. Celotno to ni preveč redko, da žena posodi svo-jega moža drugu za nekaj tednov. Zato na drugi strani tudi ni čudno, če se ženske včasih kar malo stepo za kakega boljše in lepšega moža in da ima v takem primeru kakšen prvovrsten mož tudi po več žena, včasih samo zato, da ni prepira. Da le ne bi bilo preveč nesporazumljenja in morda kakšnih srditih ženskih preteposov zaradi mož, si ženske znajo pomagati z nekakimi pogodbami, ki jih tudi precej sveto drže. Celotno same vaske predstojnice nima nikake večje besede, kakor vsi ostali v tisti vasi. Družabno je dosti na nižji stop-nji, kakor pa najnižja in najrevnejša žena iz vasi. Če se mlad fant poroči, zapusti hišo, v kateri stu-njuje njegova mati, se preseli v hišo svoje žene in postane tam podložnik ne samo pred svojo ženo, pač pa pred vsemi ženskami, tudi pred tujimi, ki stanujejo v tej hiši. Hranu ne sme dajati no-bena druga, samo njegova lastna žena.

Poroka in svatba

Najbolj poniževalno in sramotno za moža pa je vsekakor razmerje, ki ga opaziš takrat, kadar se vrši poroka. V teh treh tednih, ko sem bival v hiši Ibu Dagumau, sem imel nekoč priliko, da sem videl, kako se ti Sumatranci poročujejo. Naj-maljša sosedova sestra si je izbrala za moža ne-kega mladeniča iz sosedne vasi. Ko so določili dan poroke, so kmalu začele svatbene ceremonije. Navzoče so bile vse predstojnice vasi, ni pa smel prisostvovati nihče drugi od moških, kakor samo bodoči mož. Meni so izjemoma dovolili dostop za-radi spoštovanja do tujcev, ki jih smatrajo za ne-kaj več. Nevesti je bilo ime Upik, ženinu pa Be-zar. Najvišja zastopnica vasi je pristopila k ženinu

in rekla: Poročim te s to žensko. Dobis petdeset zlatnikov. Ženin je nato odgovoril: Da, vzamem jo za ženo in sem zadovoljen z doto. — To je vsa ceremonija poroke. Ženin gre lahko nato domov, ženske pa ostanejo na svatbi kakih osem dni. Mla-di mož pride lahko k svoji ženi takrat, kadar ga pokliče, prej ne.

Med tem, ko praznujejo ženske svatbo, prihaja na obiske mnogoštevilne ženske iz sosednjih vasi. Te seveda nad vse gostoljubno postrežejo z jedmi in pijačo, z domačimi vred se vsele cele dni, pojo, si pripovedujejo pravljice, se smejejo, da se razlega daleč naokrog ali pa prav po žensko, kakor tudi drugod znajo, neprestano klepe-tajo o tem in onem. Dostop pa imajo seveda samo ženske. Mož ne puste sploh k nobenim svedam, pač pa morajo medtem doma opravljati najrazlič-nejša dela, pripravljati morajo vse potrebno za kuhinjo in čistiti sobe. Svet narode!

Nevesta si po poroki nadene vsa mogoča olepševalna sredstva, verižice, kovan denar in drugo, hodi ponosno po vasi, se razgovarja z domačimi, poje, pleše in se smeje od same sreče. Ženske se seveda same maste z vsemi dobrotami, ki so bile pripravljene za svatbo. Moški se smeje dotakniti le tega, kar ostane, in tudi to šele pozneje, ko so vse slovesnosti pri kraju in če jim žene dovolijo. Na šesti dan slavnosti obišče mlada žena mater od moža. Tu proslavi tudi zadnji dan svatbe v krogu ženskih sorodnic in gostov. Jedila za ta dan pa mora mlada žena prinesiti s seboj. Na večer tega dne pa vzame šele žena moža s seboj, s tem pa moč končno javno zapusti domačo hišo.

Zakonska sreča Upike in Bezarja pa ni tra-jala dolgo. Že čez kakih 14 dni je izrazila neka druga ženska željo, da bi rada imela za moža Be-zarja. Ker tudi Upik ni imela ničesar proti temu, je bila kaj kmalu nova poroka in svatba. Bezar je tako imel kar naenkrat dve ženi. Ženi sta skle-nili pogodbo, da ima vsaka pravico do tega moža

za teden dni izmenično. Kljub temu, da se mi je čudno zdelo, kako je moglo priti do tega, vendar nisem niti enkrat opazil, da bi prišlo med obema ženama do kakšnega ljubosumja ali celo do ka-kega škandala. Zgodilo pa se je zelo redko, da je žena imela po več kakor dva moža naenkrat, če pa je prišlo do tega, je bila to le »zamenja«.

Če sta se dve ženi domenili, da bosta imeli izmenično vsaka nekaj časa enega in istega moža, sta obe strogo pazili, da se ne bi pogodba od ka-terekoli strani kršila. Ko je Bezar po prvem te-dnu ostal le en dan preveč pri svoji drugi ženi, je že prišla Upik, njegova prva žena, v spremstvu njene matere in sorodnic v hišo druge žene in tam napravila precej hrupa. Najslabše je v tem sporu doletelo svedoča Bezarja, kajti prva žena ga je pošteno obdelala s pestmi, ga prezm-erjala, nato pa napadla k sebi domov. Tam so ga čakala za kazen najraznovrstnejša dela. Kaznovala ga je tudi na ta način, da mu prvi dan ni dala nobene hrane. — Kadar pa je kakšna žena le pre-grobo nastopila proti svojemu možu, je ta smel samo reči: »zapuščam te« — in se vrnil na dom svoje matere. Le na ta način je bila izvršena lo-čitev popolnoma po tamošnjih zakonih. Tudi žena je smela isto storiti, toda v tem primeru je mo-rala skrbeti za svoje otroke.

Slovo

Ko sem čez dva meseca zapustil te dobre lju-di, so me naravnost obmetali z darili. Iz bližnjih in daljnjih vasi so hiteli moške, žene in otroci, da mi dajo roko v slovo. To modo podajanja roke ob slovesu sem vpeljal jaz med temi ljudmi. Vse je kazalo, da jim je bila ta novost zelo všeč. Več kot tisoč ljudi se je nabralo, ki so me spremljali iz vasi, ko sem odhajal. Na stotine se jih je kar tr-galo, kdo bo tisti srečnejši, ki bi mi smel nesti mojo prtljago. Vseh vrst jedil in najlepših sadežev so mi nanesti skupaj v toliki meri, da bi kar lahko začel s trgovino. Moja gostiteljica pa mi je izkazala še prav posebno čast, kakor ne še do-tedaj noben moški. Dala mi je poljub in sicer prav posebne vrste, kakor ga poznajo samo na Sumatri: z nosom ob nos. Nato mi je podala obe roki in dejala: »Lo kau ta! Lo kau ta!«, kar bi se reklo, po naše: »Kmalu na svidenje!«.

Vhod v rimski stadion Campo Mussolini

Šest mesecev dela za osem minut

Kinoobiskovalcem je znano, da se večkrat predvaja tudi film, ki ima nekoliko nenavadn na-elov »Micky Mouse«, po naše: miki miška. Imenu-jejo jo pa tudi: bedasta simfonija. Za vsak takšen film je potrebnih 15-20 tisoč posameznih risb, za vsak meter okoli 60 risb in stroški za meter filma znašajo okrog 8000 dinarjev. Tri do osem me-secev je potrebno za izdelavo takšnega, največkrat res bedastega filma, pri čemur je zaposlenih okoli 400 ljudi. Med temi je veliko slikaric, ki risbe iz-popolnjujejo z barvami. Potem je treba izvežbanih godbenikov in tehničnega osebja. Kartone in glas-bene proizvode nato točno sinkronizirajo, kar je posebno težavno.

Zaposlenost dobijo pri izdelavi takšnega filma seveda tudi pisatelji in pa inscenatorji, potem pre-vajalci, ki dialoge prevajajo v francoski, španski, nemški ali italijanski jezik. Zaposleni so končno tudi mešalci barv, proizvajalci različnih živalskih glasov in še sto raznih drugih poslov.

potem so morali verniki čutiti globok ponos, ko so dospeli zvonovi.

Ko smo še stali pred surovim pročeljem, smo slišali lahno kašljanje. Obrnili smo se in zagledali bosopetega zmečkanega starega Indi-janca, ki je imel običajne mačje ščetine namesto brade in resno zrl v nas.

»Jaz sem cacique,« je dejal, »vam na službo senjores.« Cikitsanski Indijanci globoko spoštu-jejo starost in jo časte, ker častne njeno pojmo-vanje božanstva, katero je prekril prah časa. Najstarejšega člana vasi izvolijo za poglavarja. Njegov ugled in njegova oblast počivata samo na njegovi osebnosti. Ta deluje kot duhovnik v občini brez duhovnika. Odgovarja za blagor vasi in prepaja sonca polno lenobo mladine z npravnim občutjem. Poroča ovčice svoje črede, jih krščuje in pokopava, dokler ne pride včasih kak popotnik vidigar in s pečatom Cerkve po-sveti te slovesnosti, ki jih ni mogoče odlagati. Temu možu pravijo cacique.

Pod njegovim ponosnim in spoštljivim vod-stvom smo stopili v poslopje, kateremu velja njegova glavna skrb.

Bilo je hladno in prostorno, bolj zračno, kakor pa se je dalo sklepati po zunanjem vtisu. Nosila so ga surova bruna, tla so bila iz teptane ilovice. S strehe so viseli tisoči netopirjev, drugi tisoči pa so žvigali po srednji ladji v zakristijo in spet ven. V velikem razburjenju so lebdeli okrog oltarja in se s krili skoraj dotikali topega kovanega srebra na prastarem križu. Ta reli-kvija iz druge polovice 16. stoletja je izvirala iz glasovitih srebrnih rudnikov v Potosiju.

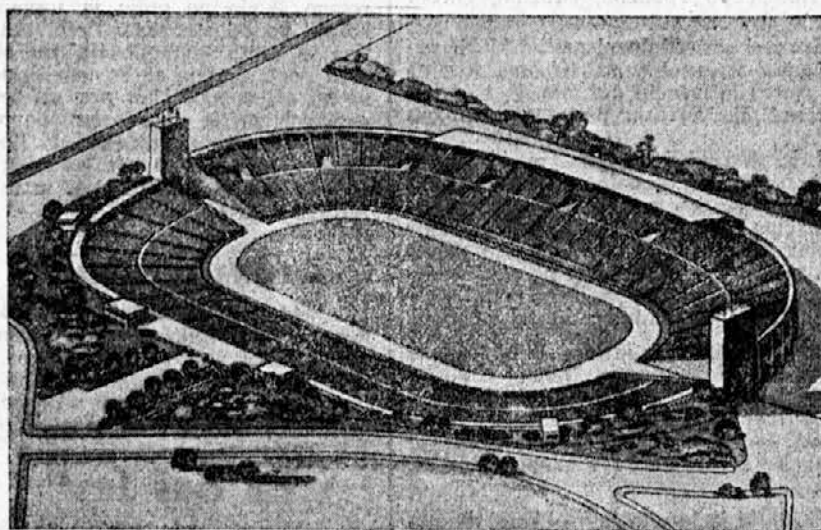
Najbolj dolgočasno dela pa ima tako zvani operater, kajti pri snimanju miki miška filma ne more svojo lajno enostavno vrtni kot pri drugih filmih, pač pa mora fotografirati vsako risbo po-sebej in to barvano. Sedaj si pa predstavljajmo, kakšno delo mora to biti, 15 do 20 tisočkrat foto-grafirati.

Tako dobimo sledeče števila: 400 ljudi je 6 mesecev zaposlenih, skupni stroški za znašajo 35.000 funtov ali 8 in pol milijon dinarjev. Vsa ta ogromna voata in velikansko delo za film, ki »teče« komaj osem minut.

»Kaj pa je tebi dal očka za god, Tonček?«
»Britev.«
»Britev?? Saj imaš še čisto golo brado.«
»Nič za to, ko bom dobil brado, bo britev moja, do tedaj pa jo bo rabil očka.«

»Kaj pa zadnji čas snuješ, prijatelj?« vpraša nekdo znanega pisatelja.

»Ravnokar pišem svoje spomine.«
»Tako. Pa menda še nisi prišel do usodnega trenutka, ko si mi posodil tistih par stotakov?«

Stadion v Tokiju na Japonskem, kjer bodo leta 1940 XII. olimpijske igre

Zeleni pekel

Človek ima vtis o mestecu, ki je zadovoljno samo s seboj in ki je skrbelo samo zase, pre-cej podobno, kakor kaka angleška vas v sred-njem veku, ki se je čuvala, da bi stopila v stik z drugimi rodovi in se je tako izogibala vojni.

Polagoma se je izgubljala domača divja navada, da so prebadali ustnice in ušesa zato, da so vanje vtikali okrasje iz perja. Pod vod-stvom duhovnikov se je v kraju naselila trez-na sreča. V ozračju, katero je polnilo polje in kadilo, so Indijanci živeli svoje mirno živ-ljenje, prosto slehernega častihlepja ter zado-voljni prebivali v nepremočljivih prostorih svojega starega puebla.

V ta rajski vrt pa je nenadno padla bomba izgon. Z neizbrisnim črnilom je zgodovina podčrtala ta dogodek. Sam Corazon je živ ali pravilneje umirajoč očitek proti španski vladi ter visok seveda počen spominski steber za je-zuite.

Ko smo prijezdili iz gozda na veliki pe-ščen trg, je na našo karavano zrl pročelje stare cerkve, katero nosijo štirje stebri. Mese-čina je srebrno sijala. Zdelo se je, kako da duh nekdanj življenja polne armade ob zvoku našega zvonca in ob lahmem topotu nepodkovanih ko-pit naših živali toži zaradi smrtnega spanja, ki bremeni na njem.

Orjaški križ, ki je iztegoval svoje roke

grozeče proti temnosinjemu nebu, se je zdelo, da žaluje zaradi krasu, ki je izginil. Obdajal nas je plehach grobni vonj, ozračje nesmiselnosti, ki je najbrž bolj izviralo iz naših napetih živcev, kakor pa iz česa prijemljivega. Molče smo jездili proti zapuščenim šoli.

Obdajala so nas dolga, skednjem podobna poslopja, katerim so se s palmami pokrite stre-he udrle. Po sencah so lazili preplašeni ljudje. Med vrati so kukale rumene pege, ki smo jih imeli za ženske obraze ter kakor prikazni iz-ginjale takoj, ko smo jih pogledali. V pesku ob vznožju hriba se je igral otrok ter glasno zavpil in zbežal, ko je zaslišal šum naših korakov.

Naslednje jutro smo mogli lažje popraviti svoje prve vtise. V sončnem soju je bil veliki trg podoben vežbališču, ker si ni nihče priza-deval, da bi ga očistil plevla. Zelen dih, tenak, toda razločno viden je prevlekel več kot tri četr-tine peščenega površja, samo križ in stopnice do cerkve so bile brez plevla.

Cerkev sama je bila nizka, belo pobeljena stavba iz ilovice in zemlje. Štirje okrogli debeli stebri so nosili previsno, z votlimi žlebastimi palmovimi skodlami pokrito streho. Na drugi strani je na vodoravnem drogu visela dvojica bronastih zvonov. Verjetno, da so bili vlti v Evropi.

Napis na njih se je glasil: »San Ygnacio, ora pro nobis, 1732« in »San Miguel, ora pro nobis, 1799«. Že to, kako so te zvonove prevažali iz Španije v Ameriko na jadnici, potem pa naprej na indijanskih čolnih in volovskih vo-zovih, je bilo roman zase. Če uspeh kaj pomeni,

V zakristiji je stala zelo zanimiva kadilnica, ki je bila domačega izvora, kakor se je dalo sklepati po surovem litju, čeprav sta oblika in podoba na njej očitno kazale na renesančno delo iz šole Benbenuta Cellinija. Urlo in jaz sva se dolgo prepirala o zgodovini domnevnega moj-stra. Domnevala sva, da je bil to Španec, ki je prebival v Italiji, preden se je kot spremljevalec konkvistadorjev izselil v novi svet. To je bilo najbrž takole okrog l. 1630, čeprav so se je-zuiti za stalno naselili v San Corasonu šele leta 1696.

V ozadju cerkve je bil nekak oder, na ka-terega so držale ozke stopnice. Tla so pokriva-stojala za note, v kotu je ležal ornat in neroden boben. Množica starih duhovnih knjig, predvsem pridige iz zasebne tiskarne nekega Baltazarja Moreta iz Antverpena z letnico 1689 so tako vidno izzvale naše navdušenje, da je cacique z nezaupnim izrazom v temnih očeh na-glo stopil bliže. Da bi ga preizkusil, je Urlo takoj vprašal po ceni, toda župan je to vprašanje takoj robato odklonil.

»Cerkve ne prodaja ničesar, senjor. Ni ji treba. Cerkve ima 400 goved.« To je vrglo sve-tal žarek na denarno podlago cerkve.

Danes šteje Santo Corason natanko 600 prebivalcev ubogih žalostnih copatarjev. Večina moških so šibki, majhni stvori, ki so zaradi tega, ker niso chicho, vsi malo zmešani. Manjka jim napetost, ki jo daje moškemu občutek, da je delo samo na sebi nekaj dragocenega. Kljub temu pa ima cerkev 400 goved. Trenutno raz-merje rojstev je v Chiquitosu zelo zanimivo.